

REDE VAN DE VOORZITTER DER NEDERLANDSCHE BOSCHBOUW VEREENIGING

door

G. HOUTZAGERS

Litgesproken bij de opening van de najaarsvergadering op 19 oktober
te Den Burg (Texel)

Dames en Heren,

Het is mij een groot genoegen en het stemt mij tot grote dankbaarheid dat ik na mijn ziekte — waardoor ik op onze voorjaarsvergadering niet aanwezig kon zijn — thans Uw vergadering weer mag openen en U allen hier hartelijk welkom heten. Ook onze gasten, de heer ir. F. Malsch als vertegenwoordiger van het Bosschap, ir. W. Hudig namens de Ned. Ver. van Boseigenaren, de heer J. de Waal als vertegenwoordiger van de pers en „last not least” de leider van onze excursies, de houtvester ir. I. D. Sepers heet ik hier gaarne in het bijzonder welkom.

Wij hebben als vergaderplaats en als doel van onze excursie ditmaal een gebied uitgezocht dat nog niet eerder als zodanig heeft gediend. Niet alleen het zeer grote aantal deelnemers, doch ook onze excursie van hedenmiddag naar de Texelse duinbebossching hebben m.i. afdoende aangetoond dat deze keuze alleszins juist is geweest. Met grote belangstelling hebben wij allen de interessante mededelingen en aanwijzingen van onze leider van hedenmiddag, ir. I. D. Sepers, gevolgd en ik stel het op prijs hem en zijn medewerkers ook van deze plaats hartelijk dank te zeggen voor het uze belangwekkende, dat hij ons reeds heeft getoond, waardoor ook onze verwachtingen voor de excursie van morgenochtend hoog zijn gespannen.

Daar het eiland Texel voor de meesten onzer nu niet bepaald vlak bij de deur ligt, waren wij ditmaal door tijdsgebrek genoodzaakt onze vergadering op dit uur te houden, een tijdstip dat wij de laatste malen geheel hadden gereserveerd voor de gemeenschappelijke maaltijd en het gezellig samenzijn. Zoals U uit de agenda zult zien, heeft deze echter bijna uitsluitend betrekking op huishoudelijke aangelegenheden en zullen wij trachten de zaken zo snel mogelijk af te werken, ten einde aldus nog enige tijd beschikbaar te krijgen voor het „onofficiële gedeelte”.

Als ik dan thans ga trachten U in het kort weer het gebruikelijke overzicht te geven van de belangrijkste gebeurtenissen in de bosbouw en in onze vereniging sedert de laatste vergadering, dan zou ik willen beginnen met de rationalisatie-dag van onze voorjaarsvergadering te Drie op 25 mei j.l., die naar schatting circa 1500 belangstellenden heeft getrokken. In het tijdschrift „De Houthandel” van 9 juni j.l. werden door de handel in inlands hout waarderende woorden aan deze demonstratie gewijd en daaraan het idee verbonden om in voorkomende gevallen de houthandel, die immers zelf ook over vele bosarbeiders beschikt, aan dergelijke demonstraties te laten medewerken. Naar onze mening valt dit idee zeer toe te juichen en volgaarne zullen wij de vraag hoe

deze medewerking in het vervolg zou kunnen worden verkregen, nader in studie nemen. Het belangrijke facet van de *rationalisatie* op ieder terrein der boswerkzaamheden komt steeds meer op de voorgrond en vraagt steeds meer onze aandacht. In dit verband dient ook melding te worden gemaakt van het besluit van de Nederlandsche Vereeniging van Bosch-eigenaren, in de verschillende bosgebieden vergaderingen en demonstraties te organiseren over de arbeidsrationalisatie en waarvan er met medewerking van Staatsbosbeheer en Nederlandsche Heidemaatschappij in deze periode 5 werden gehouden, n.l. voor de bouseigenaren op de Veluwe te Arnhem en Harderwijk, voor die in Noord-Brabant en Limburg te Bakel en Tilburg en voor die in N. Overijssel en Drente te Frederiksoord. De bedoeling van deze dagen is om van de eigenaren verhoogde aandacht voor de productiefactor „bosarbeid” te vragen en hen te doordringen van de noodzaak de bosarbeiders te doen scholen.

Tevens moet worden gewezen op de ingestelde werkgroepen „Tijdstudies voor vellingswerk”, „Bosaanleg” en „Snoeien van Laanbomen”, waarvan de beide laatsten de mogelijkheid bestuderen om ook deze werkzaamheden te rationaliseren, waarbij uiteraard de houtteeltkundige aspecten volledig tot hun recht dienen te komen. Deze studiegroepen zijn samengesteld uit zowel houtteeltkundigen als bosarbeidsspecialisten.

Wij spreken gaarne de wens uit dat binnen niet al te lange tijd de resultaten van deze onderzoekingen worden gepubliceerd en zodoende ter beschikking van onze leden komen.

Gedeeltelijk op kosten van het Internationaal Arbeidsbureau te Genève hebben 4 Nederlandse bosbouwkundigen (ir. P. H. M. Tromp, G. N. Spaarkogel, H. de Vries en W. Olthuis) ter bestudering van de vakarbeidsscholing en andere technisch bosbouwkundige problemen een studiereis kunnen maken naar het buitenland. Wij verwachten dat de resultaten van deze reizen in belangrijke mate aan de Nederlandse Bosbouw ten goede zullen komen. Want op dit gebied was een belangrijke achterstand in te halen, doch dank zij de prettige samenwerking van de verschillende organisaties, die zich op dit gebied bewegen, mogen wij met blijdschap constateren dat aan het inlopen van deze achterstand thans door de Nederlandse Bosbouw in al zijn geledingen krachtig wordt gewerkt. Ik denk hierbij ook aan de betekenis van het arbeidsfysiologisch onderzoek, waarover wij als leden van de Commissie Rationalisatie van het Bosschap onlangs een zeer belangrijke demonstratie van prof. dr. G. M. Streef hebben bijgewoond.

Betreffende de C.A.O. voor de Bosbouw 1956/1957, die van kracht zal zijn tot 30 april 1957, zou ik nog als belangrijke wijziging willen noemen, dat de loonstop bij accoordwerk door jeugdarbeiders thans op hetzelfde niveau is gelegd als voor de volwassen bosarbeider, waardoor het aantrekken van jeugdige bosarbeiders voor accoordwerken zal worden vergemakkelijkt.

Voorts werden ingevoerd mogelijkheden voor gereedschapsvergoeding, kledingvergoeding en tijdelijke toeslag voor speciale werkzaamheden.

Zoals U zich zult herinneren werden in onze najaarsvergadering 1955 een 4-tal resoluties aangenomen ten aanzien van de herplantplicht, welke resoluties in een memorandum zijn verwerkt en aan de hiervoor in aanmerking komende officiële instanties zijn toegezonden. No. 3 van deze resoluties luidde als volgt :

„Soepele toepassing van de compensatieregeling is noodzakelijk met mogelijkheid van beroep”.

Daar op 14 april j.l. vanwege het Ministerie van Landbouw nader gegeven richtlijnen inzake de overdracht van de verplichting tot herbeplanting de door ons gevraagde soepelheid aanmerkelijk inperkt zowel naar maat, kwaliteit als ligging der objecten, terwijl men bovendien hierdoor wordt verplicht geveld loofhout ook door loofhoutbos te vervangen, heeft de meerderheid van ons bestuur gemeend dat deze beperking in strijd moet worden geacht met de door Uw vergadering genomen resoluties. Wij hebben daarom een schrijven gericht tot de Minister van Landbouw, waarin wordt verzocht bij de regeling van de overdracht van herplantingsverplichtingen de grootst mogelijke soepelheid te betrachten, zulks naar onze mening juist in het belang van bos en landschap.

Wij wensen een vast Nederlands bosareaal, dat echter in zijn ligging aan wijzigingen onderhevig moet kunnen zijn.

Ik zou ook Uw speciale aandacht willen vragen voor de in het septembernummer van ons bosbouwtijdschrift nog eens uitvoerig vermelde subsidieregeling voor de hervorming van hakhout, die dus nu niet meer alleen geldt voor laaggelegen hakhout, waarvan men een gedeelte wenst te ontgingen tot landbouwgrond, maar ook voor alle hervorming tot opgaand bos, ongeacht de grondkwaliteit, mits er opgaand hout kan groeien. Hierdoor wordt dus thans ook subsidie verleend bij hervorming van hakhout tot populieren- en wilgenbos. Bij de tegenwoordige verhoudingen en nu deze subsidie wordt verleend zal in vele gevallen ontginning van vruchtbare goed vochthoudende percelen laaggelegen hakhout tot wilgen- of populierenbos economisch voordeliger kunnen zijn dan ontginning tot landbouwgronden. Wij hopen dan ook dat deze nieuwe regeling er toe zal bijdragen dat ons populierenareaal weer wordt uitgebreid en dat vele eigenaars van laaggelegen hakhout thans de hervorming hiervan in bos van snelgroeende populieren of wilgen in ernstige overweging zullen nemen. Onze jaarlijkse houtproductie zal met een dergelijke uitbreiding op den duur zeer zijn gebaat. Per 30 september waren in totaal 389 aanvrage van hervorming van hakhout tot opgaand bos, omvattende een oppervlakte van rond 1260 ha hakhout ingediend en was subsidietoezegging gedaan op 264 gevallen, een oppervlakte beslaande van rond 650 ha (hervorming van 520 ha in naaldhout, 40 ha loofhout, 40 ha spaartelgenbos en 50 ha populier en wilg.)

Met minder enthousiasme lazen wij het besluit van de Minister van Landbouw van 2 augustus 1956 betreffende onttrekking van de jacht aan het Staatsbosbeheer, alsook van het beheer van verschillende boswachterijen op de Veluwe voor het stichten van een wildreservaat.

In de najaarsvergadering van 1955 hebben wij U onze mening inzake de bezwaren tegen het stellen van bos- en jachtbelangen in handen van 2 verschillende lichamen al uiteengezet. Wij blijven van mening dat het Staatsbosbeheer het lichaam moet zijn, dat op de domeingronden zowel de belangen van het bos als die van de jacht moet verzorgen, in deze materie dan eventueel bijgestaan door deskundige jachtadviseurs. Daarom zien wij deze ontwikkeling wel met enige zorg tegemoet.

Het „voorlopige werkcomité voor het vieren van de Boomfeestdagen”, op initiatief van onze vereniging opgericht, zet zijn werkzaamheden voort en werkt in overleg met de 4 proefgemeenten Apeldoorn, Arnhem,

Deurne en Hilversum thans de plannen uit tot verwezenlijking van onze doelstelling. Verschillende omstandigheden zijn oorzaak dat dit in een minder snel tempo geschiedt dan wij oorspronkelijk hadden gehoopt, doch wij troosten ons met de gedachte, dat het op gang komen van nieuwe initiatieven altijd enige extra tijd en moeite moet kosten.

Op 5 juli j.l. werd te Utrecht een 2e vergadering gehouden met de vertegenwoordigers der 4 genoemde gemeenten, terwijl op 25 oktober a.s. zal worden getracht in een 3e vergadering de bestaande plannen te coördineren en te concretiseren.

Betreffende de door het bestuur van het Bosschap op 3 september 1954 ingestelde Commissie Kostprijsberekening kan worden medegedeeld, dat haar rapport inzake kostprijs van het hout van de groveden thans in ontwerp gereed is, zodat de resultaten van dit werk thans binnenkort kunnen worden tegemoet gezien.

De studiekringcommissie van onze Boschbouw Vereeniging, die op 24 mei j.l. een bijeenkomst wijdde aan de arbeidsrationalisatie, zal U straks bij monde van haar voorzitter op deze vergadering nadere mededelingen doen over haar plannen voor het a.s. voorjaar. Ik wil hierop dus thans niet vooruitlopen, echter wel constateren dat in deze groep een actief leven heerst, en dat hier al weer verschillende onderwerpen, die de aandacht in onze bosbouwwereld trekken, in studie zijn. Wij mogen ons gelukkig prijzen dat deze werkverdeling in onze vereniging tot stand is gekomen, waardoor de belangrijke vraagstukken op bosbouwgebied na een gedegen bestudering in de studiekring voor het forum van de Boschbouw Vereeniging kunnen worden gebracht en ter discussie gesteld, een behandeling welke ongetwijfeld in het belang is van de gehele Nederlandse bosbouw.

Wat de houtprijzen betreft zou ik er op willen wijzen dat uiteraard op de inlandse markt sedert de voorjaarsvergadering eigenlijk niet van prijsverandering kan worden gesproken, daar verkoop door de beseignaren in deze periode weinig of niet heeft plaats gevonden. Wel valt in het algemeen op te merken dat de prijzen van het zaaghout wat gedrukt zijn, dat althans verkoop van zaaghout momenteel wat stroef is, tenzij van partijen van zeer goede kwaliteit.

Als nieuw op het gebied van de houthandel moet melding gemaakt van de getroffen regeling tot waarmerking van Hollands iepenhout, dat op de buitenlandse markt zeer hoog wordt gewaardeerd. Dit is oorzaak geweest dat minder bonafide handelaren iepenhout van uit het buitenland importeren om het van hier uit speciaal naar Duitsland als Hollands iepenhout af te leveren. Volgens de cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek gaat n.l. blijkbaar vrijwel alle uitgevoerde iepenhout naar West-Duitsland en komt de invoer vrijwel uitsluitend uit België, welk hout in verband met de zeer hoge prijzen, die voor het Nederlandse iepenhout worden betaald (gemiddeld circa f 800.— per m³), wordt doorgevoerd naar West-Duitsland. De oorzaak van dit grote prijsverschil is niet bekend, maar men meent dat door het feit dat bij het snoeien der Belgische iepen — in tegenstelling met de Nederlandse — gewoonlijk klimsporen worden gebruikt, verstoring wordt gebracht in de houtstructuur, wondplekjes, zwarte plekken in het hout en dergelijke, op het oog niet te constateren afwijkingen. Deze afwijkingen zouden dan het hout minder of niet geschikt maken voor de fineerindustrie. En alleen

voor deze industrie kunnen dergelijke hoge prijzen worden betaald.

Het Staatsbosbeheer heeft zich in verband met bovengenoemde feiten bereid verklaard haar medewerking te verlenen tot waarmerking van het in Nederland gegroeide iepenhout door het invoeren van een slagmerk dat aan de technische eisen van de Merkenwet voldoet. In verband met de voorschriften van de Merkenwet is een stichting in het leven geroepen (Stichting tot waarmerking van de herkomst van Nederlandse werkhout), waarvan het bestuur zal bestaan uit 3 leden, te benoemen door het Staatsbosbeheer, en 2 leden aan te wijzen door de Algemene Vereniging Inlands Hout.

Betreffende recente publicaties kan worden medegedeeld dat het "Forestry in the Netherlands" is uitverkocht, en dat onze Redactiecommissie voor Publicaties thans een herziene druk in bewerking heeft. Gezien de zich steeds uitbreidende internationale contacten heeft deze publicatie een toenemende betekenis voor de verschillende Instituten en Bosbouwlichamen, ten einde dit vlugschriftje aan hun buitenlandse relaties te kunnen verstrekken en de vreemdeling op deze wijze enige indruk te geven van de bosbouwverhoudingen in ons land. Als zodanig heeft het m.i. ook waarde voor de particuliere bosbezitters en zou ik deze in overweging willen geven om een beperkt aantal van deze boekjes voor dit doel in voorraad te nemen.

Ik wil hier ook melding maken van het feit dat deze zomer het 2e deel van mijn studie over de Houtteelt der Gematigde Luchtreuk is verschenen, uitgegeven door de firma Tjeenk Willink te Zwolle. Het eerste boek, dat in 1954 verscheen, was getiteld „De Houtsoorten”. Dit 2e deel behandelt de eigenlijke houtteelt en draagt als ondertitel „Het Bos”.

Met opzet heb ik niet toegegeven aan de aandrang om deze Houtteelt der Gematigde Gebieden in het Engels te doen verschijnen, omdat ik meen dat een meer uitgebreid bosbouwwerk — zoals dit tot nu toe in Nederland niet bestond — in onze eigen taal geschreven, hier alleszins recht van bestaan moet hebben, gezien de in Nederland in meerdere kringen steeds toenemende belangstelling voor de wetenschappelijke en economische kant van de bosbouw en van de bosbouwstudie. Gaarne spreek ik de wens uit dat dit werk er veel toe moge bijdragen om de kennis in en de belangstelling voor ons Nederlands bos te verdiepen en te vergroten.

De reeks vlugschriften van het Staatsbosbeheer werd uitgebreid met „Het gebruik van boompalen”, terwijl verschillende andere vlugschriften werden herdrukt. De houtvester, ir. W. L. Jansen, schreef een boekje „Ons Bos”, dat à f 0.40 is te verkrijgen bij het Instituut voor Individueel Onderwijs te Amsterdam. Het Veluwe Bosbrandweercomité, de oudste bosbrandorganisatie in ons land, gaf een geïllustreerde brochure uit over bestuur, organisatie en taakomschrijving van zijn functionarissen en de groepsleden. Door de Nederlandsche Heidemaatschappij is wederom een suggestieve plaat uitgegeven onder het opschrift: „Geen vuur in bos en hei”, ten einde het grote publiek op de gevaren van bos- en heidebranden te wijzen.

Ten slotte wil ik in dit verband nog melding maken van een juist dezer dagen verschenen internationale publikatie van de F.A.O., getiteld „Les peupliers dans la production du bois et l'utilisation des terres”. Dit rijk geïllustreerde, ruim 500 bladzijden tellende boek is bewerkt door de

gezamenlijke leden van het „Comité exécutif permanent” van de Internationale Populieren Commissie onder redactie van de heer Fontaine. Het bedoelt een leidraad te zijn ter verbetering en uitbreiding van deze cultuur voor *alle* landen der gematigde zône, waar deze houtsoort kan worden verbouwd. In de loop van dit jaar zal een vertaling volgen in de Engelse taal.

Het Staatsbosbeheer breidde zijn bezit uit door aankoop van 15 ha dennenbos en heide onder Huijbergen. Door overdracht van het Ministerie van Financiën werd 110 ha bos verkregen in het Vledderveld. Onder Steenwijkerwold werd het landgoed „de Woldberg” aangekocht, ± 109 ha groot, waarvan ± 84 ha bos. Met de gemeente Apeldoorn werd een ruiling van grond aangegaan, waarbij het Staatsbosbeheer het Orderbos onder Hoog-Soeren afstond en daarvoor in ruil het Lierderbos onder Beekbergen verkreeg.

Als nieuwe leden zijn sedert de voorjaarsvergadering tot onze Vereeniging togetreden: D. Aarden, J. L. A. de Brauwens, ir. A. Coops, ir. F. E. Essed, ir. J. W. Hudig, ir. J. A. de Hulster, ir. J. C. Pape. Gaarne heten wij hen in het bijzonder welkom in onze Vereeniging.

Ons medelid, ir. L. W. Wilmes, werd benoemd tot directeur van de Dienst van de Reiniging, Ontsmetting en Landelijke Eigendommen der Gemeente Arnhem. Ons medelid, dr. R. W. Becking, werd benoemd tot assistent-professor of the School of Forestry van de Universiteit van New-Hampshire in de Verenigde Staten.

Verschillende van onze leden bezochten het congres te Oxford van de Internationale Unie van Bosbouwproefstations, van welke organisatie ons medelid dr. H. van Vloten opnieuw werd gekozen als vice-voorzitter.

Alvorens mijn rede te beëindigen, acht ik mij gedrongen hier nog een enkel woord te zeggen tot onze scheidende secretaris. Ik ben overtuigd, dat ik namens U allen spreek, wanneer ik de heer Tromp hier grote hulde en dank breng voor alles wat hij in zijn 5-jarige periode als secretaris voor onze Vereeniging heeft gedaan, waarbij ik in de eerste plaats wijs op zijn uitstekende voorbereiding en organisatie van de diverse excursies en studietochten. Maar ook binnenkamers in onze bestuursvergaderingen en in de voorbereiding van de verschillende stukken en documenten, die moesten worden opgemaakt, konden wij steeds op hem rekenen. Het secretariaat van onze Vereeniging heeft in de afgelopen jaren zeer veel werk gevraagd, doch de heer Tromp heeft dit steeds met de hem zo welbekende grote opgewektheid en werkkraft blijmoedig verzet. Ik hoop secretaris, dat ik als voorzitter niet te veel van U heb gevergd en geef U gaarne de verzekering dat de samenwerking met U voor mij steeds een groot genoegen is geweest. Ik ben overtuigd dat dit evenzeer geldt voor onze andere bestuursleden.

Ik eindig thans met de wens, dat onze Vereeniging verder in groei en bloei moge toenemen en verklaar hiermede onze najaarsvergadering voor geopend.